

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

AIXÒ ÉS BO

Ètica *versus* moral

Fes sempre el bé, sorprendràs tothom!
Broma de Samuel Clements (Mark Twain)

Sòcrates, que va crear la moral autònoma (dictada per la pròpia consciència), entén l'ètica com la reflexió sobre la moral.

L'ètica és una disciplina filosòfica i la moral és allò que l'ésser humà viu.¹

L'ètica fa referència al bé i al mal. Nosaltres podem escollir entre fer actes bons o dolents. Amb tot, no només pot haver un dels dos pols, els dos han de conviure.

L'ètica es viu des del nostre interior, des de la nostra experiència, va unida a llibertat i responsabilitat.

Hi ha ètica perquè hi ha valors.²

L'ètica estudia els fets d'acord al valor referit de la llibertat i de la responsabilitat. És a dir, d'acord a com tals fets apropen o allunyen el subjecte de la seva pròpia realització com a persona.³

L'ètica, per a ser-ho, ha de tenir en compte l'altre com a finalitat, si tan sols és un mer instrument, l'altre queda negat i l'ètica desapareix. Només s'és completament ètic quan es parla exclusivament en nom propi i, si és possible, d'allò que hem viscut en primera persona.⁴

L'ètica es distingeix de la religió en el seu objectiu (la primera vol una vida millor i la segona quelcom millor que la vida) i en el mètode (la primera es basa en la raó i l'experiència, la segona en la revelació). L'ètica es basa en la raó i l'experiència, la religió es basa en la revelació. L'ètica és cosa de tos; la religió és qüestió d'uns quants.⁵ L'ètica no necessita Déu per a res, ni com a fonament ni com a horitzó.⁶

L'ètica ha de pretendre fer més intens el nostre projecte de llibertat, no mutilar-lo.⁷

L'ètica comença allí on la paraula moral ja no depèn del consens o de l'obligació a la norma, sinó de la meua consciència, destriar entre allò bo d'allò dolent, fent-ho des del raonament personal no pas pels costums socials.⁸

La deontologia és l'ètica aplicada a les professions, o sigui exercir la professió de manera correcta.

Educació ètica o educació moral? Ben educats o bona gent?⁹ Bona gent o gent bona? Sense absolut no hi ha possibilitat de fonamentar l'obligació moral, només

ens queda el sentiment, però el sentiment moral pot ser fàcilment eliminat amb una bona psicoteràpia, no així l'obligació moral que transcendeix la facticitat de qualsevol sentiment.¹⁰

Es pot ser moralment correcte essent èticament incorrecte.

Hi ha ètica quan es tenen en compte les altres persones sense interès personal, sense utilitzar-los com un mitjà o com un instrument.

Gandhi deia que no hi pot haver riquesa sense treball ni comerç sense moralitat ni ciència sin humanitat ni política sense principis ètics. Tant si menges per sobre de les teves necessitats com si utilitzes un rellotge luxós tan sols per saber l'hora, estàs robant als pobres.

Hi ha tres manaments bàsics: bon pensament, bones paraules, bon comportament.¹¹

Actualment ens trobem davant d'una ètica sense moral¹² perquè s'han fet fora els ideals, els valors, tot és caos, relativisme, només importa la immediatesa del present. Es tracte de superar l'escepticisme ètic que redueix les normes morals a normes socials consensuades pels individus sobre una base de què ningú no es vegi perjudicat en els seus drets.¹³

Suportem la pesada feina de tota la setmana feina tot pensant en gaudir del cap de setmana.¹⁴ Aquesta manera de pensar i actuar Max Weber l'anomena ètica protestant: passar-ho malament en aquest món per passar-ho bé en l'altre.

L'ètica cívica és relativament recent (segles XVI-XVII) i pretén la convivència entre ciutadans que professen distintes concepcions religioses, atees o agnòstiques tot compartint uns valors i normes mínimes. Seria molt difícil que diverses religions visquessin de manera harmoniosa. Es tracte d'una ètica laica.¹⁵ Compartir uns mínims de justícia i respecte tot activant uns màxims de felicitat. Ca una ètica social, una ètica cívica buscant uns valors mínims compartits, sigui quina sigui la creença filosòfica o religiosa de les persones. Pluralisme no vol dir politeisme moral.¹⁶ Sembla com si amb els drets humans no n'hi hagués prou, cal alguna cosa més que ens faci sentir a tots animals del mateix estable.¹⁷ Cal sempre estar a l'alçada, fer el que hem de fer sense esperar res a canvi. Fer-ho bé perquè volem fer-ho bé per nosaltres mateixos, no perquè algun a persona (o un déu) ens obliga a fer-ho. Donar sempre la millor versió de nosaltres mateixos. Qualsevol cosa que vingui després o és un regal o un a lliçó que cal aprendre. I, com diu el proverbi: "Si una persona fa una cosa mal feta, passa pel seu costat fent-la ben feta".

Principis ètics universals

Principi de no benefici

No treure benefici propi de cap relació personal.

Principi del bumerang

Tota acte o pensament que realitzem torna a nosaltres amb el doble d'intensitat. Som els primers a rebre els efectes, ja siguin positius o negatius. Reculls allò que sembres.

Principi d'equilibri

Tot tendeix a equilibrar-se de manera natural.

Principi de l'eclecticisme

Buscar el punt mig. Si et posicions en un extrem et desequilibres.

Principi d'íso

Tendim, de manera natural, a buscar allò que es igual a nosaltres.
En musicoteràpia i en medicina homeopàtica també s'utilitza aquest principi.

Principi del karma

A cada acció li correspon una reacció igual i oposada.
El karma és inexorable, implacable i inalterable.

Principi d'essència

Polir, afilar fins quedar-nos amb l'essència de les coses i de les persones.

Principi d'atracció

Atraiem tot el que sentim i pensem.

Juny 2024.

Trobareu els articles anteriors a l'apartat [Articles](#) de la meva pàgina web.

---

¹ Luis Aranguren, entrevista a La Vanguardia, 18-IV-96.

² José María Quintana, *Por una pedagogía humanista*. Madrid: Dykinson, 1997: 100.

³ Ruth Fridman, *La música para el niño por nacer*. Salamanca: Amarú. 1997: 57.

⁴ Joaquín Araújo, "Despedida", Revista *Integral* (214), 1997: 98.

⁵ Fernando Savater, *Mira por dónde*, Madrid: Taurus, 2003: 77.

⁶ Victòria Camps a Francesc Torralba, *Vint-i-cinc catalans i Déu*, Barcelona: Planeta, 2002: 30.

⁷ Fernando Savater, *Mira por dónde*, Madrid: Taurus, 2003: 205.

⁸ Deia l'escriptor i filòsof Michel de Montaigne.

⁹ Salvador Cardús, *Ben educats*, Barcelona: La Campana, 2003: 22.

¹⁰ Joan-Carles Mèlich al Prèambul del llibre *El pasmo de ser hombre*, d'Octavi Fullat, 1995: 10.

¹¹ Nazanin Amirian, Revista *Integral*, agost 1997: 67.

¹² Adela Cortina, *Ética civil: entre los mínimos de justicia y los máximos de felicidad*,
Barcelona: Universitat Ramon Llull, 1997.

¹³ José María Quintana, *Pedagogia moral*, Madrid: Dykinson, 1995: 255.

¹⁴ Christopher Small, *Música, sociedad, educación*, Madrid: Alianza, 1989: 95.

¹⁵ Adela Cortina, *Ética civil: entre los mínimos de justicia y los máximos de felicidad*,
Barcelona: Universitat Ramon Llull, 1997: 7-8.

¹⁶ Àngel Castiñeira, "Marc ètic de la societat contemporània" a *Educar en els valors*, AA.DD,
Moià: Raima, 1992: 25.

¹⁷ Tal com diu la filòsofa Victòria Camps.